

Haberler

8. AKDENİZ NEOJEN STRATİGRAFİSİ KONGRESİ

8. Akdeniz Neojen Stratigrafisi Kongresi 15-22 Eylül 1985 tarihleri arasında Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de yapıldı. Çok sayıda ülkeden 500 ü aşkın yer bilimcinin katıldığı kongreye ülkemizden Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünü temsilen Jeomorfoloğ Tevfik Erkal ve Paleontolog Engin Ünay, Ortadoğu Teknik Üniversitesinden Prof. Dr. Teoman Norman, Ankara Üniversitesinden Doç. Dr. Güler Taner ve Çukurova Üniversitesinden Doç. Dr. Cavit Demirkol katılmışlardır.

Budapeşte'de Convention Centre'de beş ayrı salonda yapılan 8. Akdeniz Neojen Stratigrafisi Kongresinde 250 dolayında bildiri sunulmuş ve kongrenin son iki gününde «Avrupa Geç Senozoyik Maden Kaynakları» Simpozyumu da yapılmıştır.

Türkiyeden 8 bildirinin programa alındığı kongrede Tevfik Erkal tarafından «Kuzey Anadolu Fayının Trakya bölümünde sedimentasyon»; Engin Ünay, W. Wessels ve H. Tobien tarafından «Myocenedontinae; Kuzey Afrika, Türkiye ve Pakistan Miyosen faunalarının korelasyonu için bir araç» ve Prof. Dr. Teoman Norman tarafından «Kıbrısın kuzey şelfindeki batık karstik çukurlar» başlıklı bildirilerin ve C. Yetiş, C. Demirkol ve E. Kerey tarafından hazırlanan «Adana Havzasındaki Kuzgun Formasyonunun fasiyes ve ortamsal yönleri» adlı posterin sunumu yapılmıştır.

8. Akdeniz Neojen Stratigrafisi Kongresinde sunulan bildiriler aşağıdaki ana bölümleri kapsamaktadır:

- a) Macaristan Neojeninin stratigrafisi, jeodinamiği ve maden araştırmaları
- b) Uluslararası kuruluşlarda Neojen araştırmalarının sonuçları
- c) Göreceli ve nümerik zaman ölçekleri
- ç) Stratotipler ve katlar
- d) Neojen global stratigrafisi
- e) Akdeniz Neojeni-Tetis
- f) Orta ve Doğu Akdeniz havza sistemi jeodinamiği
- g) Akdeniz ve Paratetis yertarihi
- h) Akdeniz ve Paratetis stratigrafisinin korelasyonu
- ı) Orta Paratetis
- i) Panoniyen/Karpatiyen sisteminin jeodinamiği
- j) Paleokoloji-ekostratigrafi
- k) Neojen jeokronolojisi ve kronostratigrafisi
- l) Doğu Paratetis
- m) Bentonik foraminifera
- n) Paratetisin yertarihi
- o) Akdenizin bölgesel jeolojisi
- ö) Paratetisin bölgesel jeolojisi
- p) Denizel ve acısu megafaunası

- r) Memeli göçleri, taksonomi ve biyocoğrafyası
- s) Hyracodidea Neojen biyocoğrafyası
- ş) Paleoklimatik evrim
- t) Enerji kaynakları
- u) Metalik ve metalik olmayan maden kaynakları

Kongrede bildiri ve poster sunumu yanısıra Akdeniz Neojen Stratigrafisi Komitesi toplantısı ile Global Geç Senozoyik Olayları, Enerji ve Maden Kaynakları Projesine ilişkin toplantı ve bir mikroskop çalışması da yapılmıştır.

8. Akdeniz Neojen Stratigrafisi Kongresi kapsamında kongre öncesi 3, kongre sırası 1 ve kongre sonrasında 4 teknik gezi planlandığı halde katılanların azlığı nedeniyle bunlardan sadece birer tanesi yapılmıştır. Türkiyeden sadece MTA delegeleri Tevfik Erkal ve Engin Ünay'ın katıldığı kongre sonrası «Macaristanın Neojen Hammaddeleri» gezisi 22 Eylül 1985 de başlamış ve dört gün sürmüştür. 20 kadar yer bilimcinin katıldığı bu teknik gezide Neojenin yüzeylendiği kuzey Macaristan hemen hemen tümüyle gezilmiştir. Neojen hammaddeleri gezisi sırasında Erdöbenye, diatomit; Féhervárcsurgó, camkumu; Rátka ve Mályi, kil; Mád-Kirdőlyhegy, kaolin; Borsod, Thorez ve Várpolóta-Bántapuszta, kömür; Istenmeseje, bentonit; Hajagos, bazalt ve Pulai, alginit ocakları görülmüştür.

Akdeniz Bölgesi Neojen çalışmalarının sunularak tartışıldığı kongrede yurdumuzu da ilgilendiren yeni buluş ve yorumlardan haberdar olunmuş, uzman yer bilimcilerden konularında yeni fikirler elde edilmiş, Neojen alanında etkin kuruluş ve kişilerin çalışmalarını öğrenilmiş ve ülkemizdeki Neojen çalışmalarını bir ölçüde tanıma fırsatı bulunmuştur. Bundan sonraki Neojen kongrelerine ülkemizden daha çok yer bilimcinin katılmasını ve bir Neojen Stratigrafisi kongresinin ülkemizde yapılmasını dileriz.

Tevfik Erkal

—oOo—

ULUSLARARASI VOLKANOLOJİ VE ARZ İÇİ KİMYASI KURULUŞU (IAVCEI) NUN 1985 YILI BİLİMSEL TOPLANTISI

Ülkemizin de üye olduğu Uluslararası Jeodezi - Jeofizik Birliği (IUGG) nin komisyonlarından biri olan, Uluslararası Volkanoloji ve Arz İçi Kimyası Kuruluşu (IAVCEI) nun, 1985 yılı bilimsel toplantısı İtalya'nın Sicilya adasındaki Giardini-Naxos kentinde yapıldı. Toplantı, 16-21 Eylül 1985 tarihleri arasında 5 gün, çeşitli ülkelerden katılan yer bilimcilerin sundukları volkanik çalışmalara ilişkin bildirilerin izlenmesi ile uygulandı.

Bilimsel bildiriler, organizasyon komitesi tarafından 4 gruba ayrılmış ve iki ayrı salonda, 20 şer dakiki-

kalık sürelerde sunulmuştur. Bu gruplar şu şekilde ayrılmıştır:

- A Grubu : Çeşitli tektonik ortamlarda potassik volkanizma
- B Grubu : Etna yanardağı volkanizması
- C Grubu : Çeşitli volkanizmalara ilişkin bildiri-ler
- D Grubu : Volkanik etkinliğin gözlenmesi ve volkanizma tehlikesinin değerlendirilmesi

Toplantıda 27 ülkeden yaklaşık 350 yerbilimci katılmış olup, programda 165 bildiri yer almaktaydı.

Toplantıya, Türkiye'den, IAVCEI nin muadil kuruluğu, Türkiye Ulusal Volkanoloji ve Arz İçi Kimyası Komisyonu (TUVAK) nun üyelerinden Dr. Tuncay Ercan (MTA Genel Mürlüğü), Dr. Fethullah Özeltçi (MTA Genel Müdürlüğü), Doç. Dr. Selçuk Tokel (Karadeniz Teknik Üniversitesi) ve Doç. Dr. Yılmaz Savaşçın (İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi) aşağıdaki tebliğlerle katılmışlardır :

1) Batı Anadolu'da (Türkiye) Pliyo-Kuvaterner yaşlı alkali potassik volkanizmanın evrimi ve özellikleri : Dr. Tuncay Ercan - Doç. Dr. Muharrem Satır - Erdoğan Günay - Ahmet Türkecan,

2) Sıcak Kuru Kayalarda volkanolojinin önemi: Dr. Fethullah Özeltçi,

3) Doğu Anadolu'daki çarpışma sonrası Neojen volkanizması : Doç. Dr. Selçuk Tokel,

4) Batı Anadolu'da volkanizma ve tektonizma arasındaki ilişkilerin yeni kanıtları: Doç. Dr. Yılmaz Savaşçın,

5 gün süren bildirilerin sunulmasından sonra, Sicilya adasındaki Etna ve Hyblean yanardağlarına 22-24 Eylül 1985 tarihleri arasında üç gün süren bir teknik gezi ile incelenmiştir.

3350 m. yükseklikteki Etna yanardağı, olasılıkla Pliyosen devrinde, Afrika plakası ile İtalya plakasının çarpıştıkları yer olan Sicilya adasının ortasında meydana gelmiştir. Yaklaşık 15 milyon yıl önce Afrika plakası, İtalya plakasını altına dalmaya başlamış ve bu yitim olayı sonucunda Sicilya adasının kuzeyinde bir ada yayı volkanizması (Aeolian adalar) oluşmuştur. Daha sonra bu iki plaka çarpışmış ve güneydeki havzada tansiyon rejiminin etkin olmasıyla yaklaşık 300.000 yıl kadar önce Etna yanardağı ilk volkanik ürünlerini oluşturmuş ve o tarihten günümüze değin volkanik etkinlik süregelmiştir. Araştırmacılar Etna yanardağındaki volkanizmanın 3 farklı evrede meydana geldiğini saptamışlardır. İlk evre, zamanımızdan 300.000 yıl önce başlayarak 150.000 yıl öncesine kadar devam etmiş ve deniz altında oluşan bazaltik lavlar oluşturmuştur. İkinci evre, zamanımızdan 150.000 yıl önce başlayarak 80.000 yıl öncesine kadar süregelmiş, toleyitik ve alkali nitelikli bazaltik lavlar meydana gelmiştir. Üçüncü ve son volkanik evre ise zamanımızdan 80.000 yıl önce başlayarak, günümüze kadar devam etmiş ve muhtemelen benmorite kadar değişik türde çeşitli alkali bazik volkanikler meydana gelmiştir. Günümüzde de düzensiz aralıklarla Etna volkanizması etkinliğini sürdürmektedir.

Etna yanardağının daha güneyinde Hyblean dağları yer alır. Tamamen volkanik kayalardan oluşan ve bugün sönmüş bir yanardağ olan Hyblean kompleksi, Üst Kretase'den, Alt Pleyistosen'e değin, çok uzun bir zaman çok sayıda volkanik evrenin etkin olduğu bir alandır. Volkanizma, İtalya plakasını altına dalan Afrika plakası üzerinde bir tansiyon rejimi etkisiyle meydana gelmiştir.

Etna ve Hyblean gezilerinden sonra 25-28 Eylül 1985 tarihleri arasında, bu kez Aeolian adalarını tanıtan bir teknik gezi daha düzenlenmiştir. Aeolian adaları, dünyada, ada yayı volkanizmasının oluşum ve etkinlik koşullarının en güzel gözlenebildiği bölgelerden biri olup, tamamen çeşitli volkanik kayalardan oluşan bu adalarda yaklaşık 1,3 milyon yıldanberi volkanizma süregelmektedir.

Teknik geziler sonunda, volkanlarda yapılan stratigrafik, tektonik ve petrokimyasal çalışmaların jeotermal enerji aramaları açısından çok yararlı olabileceği ve güncel volkanik ada yaylarında ve etkin kıta kenarlarında yapılan yeni araştırmalar ülkemizdeki sönmüş eski volkanlara uyarlandığı takdirde daha sağlıklı sonuçlar elde edilebileceği gözlenmiştir.

Dr. Tuncay ERCAN

—oO—

KİL BİLİMLERİ TÜRK MİLLİ KOMİTESİ

«KİL '85» toplantısı sırasında, kişi ve kuruluşlar düzeyinde başlatılan iletişimi sürekli ve düzenli kılmak amacıyla «Kil Bilimleri Türk Millî Komitesi» kurulması kararlaştırılmıştır. Bu konuda ilk toplantı, II. Ulusal Kil Sempozyumu sırasında yapılmış ve kuruluş çalışmalarının yürütülmesi için aşağıdaki üyelerden oluşan bir komisyon kurulmuştur.

Prof. N. Armağan (İnönü Üniversitesi)

Doç. Dr. Y. Sarıkaya (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. S. Kapur (Çukurova Üniversitesi)

Doç. Dr. K.E. Kasapoğlu (Hacettepe Üniversitesi)

Y. Doç. Dr. M.N. Gündoğdu (Hacettepe Üniversitesi)

Komite, Uluslararası Kil Komitesinde Türkiye'yi temsil etmek, kil konusundaki uluslararası toplantıların ülkemizde de düzenlenmesi için girişimlerde bulunmak ve kil araştırmaları konusundaki yeni teknikleri uygulayıcılarımıza aktarmak üzere «Yaz Okulları» ve «Seminerler» düzenlemeyi amaçlamaktadır.

—oO—

TÜBİTAK BİLİM TEŞVİK ÖDÜLÜ

TÜBİTAK 1985 yılı Bilim ve Teşvik Ödüllerinden birini üyelerimizden Doç. Dr. Ayhan ERLER (ODTÜ Jeoloji Müh. Böl.) «Madenköy-Siirt Masif Sülfid Yatağı çevresindeki hidrotermal alterasyon» konulu çalışması ile kazanmıştır. Daha önceki yıllarda Prof. Dr. Hamit Nafiz PAMİR (Hizmet), Prof. Dr. İhsan KETİN (Bilim Ödülü), Doç. Dr. Yücel YILMAZ (Teşvik), Doç. Dr. Naci GÖRÜR (Teşvik), Doç. Dr. Namık YALÇIN (Teşvik)'dan sonra Yerbilimleri dalında TÜBİTAK ödülü alan altıncı yerbilimci olan ERLER'i kutlar, başarılarının sürekliliğini dileriz.

—oO—

«NATO - İHSAN KETİN - AKDENİZİN TEKTONİK EVRİMİ» TOPLANTISI

Alp-Himalaya Dağ Sistemi ve Tetis'in Bölgesel Tektonik Evrimi üzerine NATO «İleri Araştırmalar Enstitüsü» (ASI) tarafından düzenlenen toplantı 23 Eylül - 2 Ekim 1985 tarihleri arasında İstanbul'da İTÜ Maçka Maden Fakültesinde, yerli-yabancı 80' üzerinde yerbilimcinin katılımıyla yapılmıştır. Toplantının düzenleyiciliğini yapan Prof. B.C. Burchfiel'in (MIT, ABD) Himalayalardaki bir başka gezi nedeniyle toplantıya son dakikada katılmaması üzerine yönetimi C. Şengör ve Bayan Burchfiel birlikte yürütmüşlerdir.

İTÜ Rektörü Prof. Kafalıoğlu ve Maden Fakültesi Dekanı Prof. Yüzer'in açılış konuşmalarından sonra Prof. Kevin Burke ve Celal Şengör, düzenleyiciler adına yaptıkları konuşmalarda toplantının düzenleniş amacı ve programını ve Prof. İ. Ketin'in Tetis'in önemli düğüm noktalarından olan Türkiye'nin jeolojisine olan katkılarını dile getirmişlerdir.

23-27 Eylül 1985 arasında «Karpal-Balkanlar» bölgesi M. Sandulescu (Romanya), Dr. Tovek (Çekoslovakya), Dr. Papanikolaou (Yunanistan) tarafından, Türkiye bölgesi C. Şengör, N. Görür, D. Altınar,

Y. Yılmaz ve A. Okay tarafından, «Türk - İran ve Afganistan» bölgesi J. Stocklin (İsviçre), M. Barazangi (ABD), A. Baud (İsviçre), Kafkaslar», A.A. Belov (SSCB) tarafından, «Tibet» bölgesi, C. Chenfa (Çin), J.P. Brun (Fransa), J. Marcoux (Fransa), «Himalayalar» bölgesi, P. le Fort (Fransa), A. Baud (İsviçre) R. Butler (İngiltere), M. Searle (İngiltere), M. Colchen (Fransa) tarafından özetlenmiş ve çeşitli araştırmacıların ek açıklama ve tartışmalarıyla sürdürülmüştür.

28-29 Eylül 1985 günleri otobüslerle toplantıya katılanlar Bursa çevresinde (gezi için ekstra ücret istenmeksizin) düzenlenen arazi gezisi ile Tetis Yama (sütür) zonuna ait litolojileri sahada görüp tartışma olanağını bulmuşlardır. Dr. Aral Okay'ın liderliğini başarıyla yaptığı gezi sırasında Karakaya formasyonu, Sakarya zonu Jura-Kretase kireçtaşları, Orhaneli Ofioliti ve Tavşanlı Zonu katılanlara tanıtılmıştır.

Toplantı, daha sonra, 30 Eylül - 1 ve 2 Ekim 1985 günleri tekrar İTÜ'de Doğu Çin, Hindicini ve Endonezya jeolojisi üzerindeki açıklamalar ile sürmüştür. Son gün, Batı Akdeniz'e geçilmiş ve Prof. Burke'ün toplantının genel bir özeti yaptığı kapanış konuşması ile toplantı sona ermiştir.

* Özet olarak, sabah 9.00-12.00, öğleden sonra 14.00-18.00 arası gibi «ağır mesai» temposuyla 8 iş-günü «toplantı», 2 günlük «arazi gezisi» sırasında, ancak katılanların dehşetengiz «jeoloji tutkusu» nedeniyle olsa gerek, kimsenin «gık» demeden izlediği ve «yoklama varmışçasına» devamsızlık etmediği «sessiz ve derin» bir toplantı yaşanmıştır. Yerbilimleri açısından «Balkanlar ve Ortadoğu'daki en yoğun ve en başarılı» olma hakkını gerçekten kazanan toplantının ille de bir kusur bulmak gerekirse tek eksiği «sosyal aktivite» yanı olmuştur denilebilir. Toplantı sırasındaki tartışmalar dışında, katılanların tümünün aynı bir otel ya da öğrenci yurdunda toplanması, yemeklerin birlikte yenilmesi gibi vesileler yaratılarak toplantı-dışı tartışmalar (bu ancak sabah ve öğleden sonraki, beleş olduğu için pek sevilen çay-kahve-meşrubat molaları sırasındaki dar zaman aralığına sığdırılmış) ve kaynaşmalara (bu ise 12.00-14.00 arasındaki, Maçka ve Nişantaşı yakın çevresindeki lokanta ve kebabçılara, küçük guruplar halinde yapılan yemek-sohbet seferleri sırasında, bir de Rektör'ün verdiği ve C. Şengör'ü İTÜ'ye üstün hizmetleri nedeniyle ödüllendirdiği kokteyl parti ile bir ölçüde sağlanabilmiştir) olanak tanınması toplantıyı daha da «eksiksiz ve unutulmaz» kılardı.

—oOo—

ULUSLARARASI KARST SU KAYNAKLARI SEMPOZYUMU

7—19 Temmuz 1985

Uluslararası Karst Su Kaynakları Sempozyumu (UKSKS) 7-12 Temmuz 1985 tarihleri arasında Milli Kütüphane, Ankara toplantı salonlarında düzenlenmiştir. Karst Hidrojeolojisine ilişkin bildirimlerin tartışıldığı oturumları takiben 13-19 Temmuz 1985 tarihleri arasında düzenlenen, İç Anadolu ve Batı Toros Karst Bölgeleri'ni tanıtmaya yönelik Teknik Tur ile UKSKS sona ermiştir. Karst Hidrojeolojisine ilişkin olarak; Hidroloji ve Su Kaynakları Geliştirilmesi, Mühendislik Jeolojisi, Karst Yüze Şekilleri, Araştırma Teknikleri, Hidrojeoloji, Jeokimya, İzleyiciler, Modelleme ve Bölgesel Sistemler konularında 79 adet sözlü ve poster şeklinde bildirinin sunulduğu UKSKS'na 200 yerli, 60 yabancı delege katılmıştır.

UKSKS'nun düzenlenmesinde Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Yerbilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi, Birleşmiş Milletler Kalkınma için Teknik İşbirliği Örgütü, DSİ, MTA ve EİE Genel Müdürlükleri görev almışlardır. Ayrıca sempozyumun düzenleme aşamasında Uluslararası Hidroloji Programı (IHP) Türk Milli Komitesi, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Uluslararası Hidrolojik Bilimler Birliği (IAHS), Uluslararası Hidrojeologlar Birliği (IAH) ve Uluslararası Su Kaynakları Birliği (IWRA) işbirliği yapan kuruluşlar olarak görev almışlardır. UKSKS geçmişte düzenlenen benzeri toplantılara oranla daha geniş ilgi ve beğeni toplamış, özellikle sempozyuma katılan uluslararası kuruluş temsilcileri takdir ve beğenilerini Hacettepe Üniversitesi Rektörü Sa-

yın Prof. Dr. Yüksel Bozer'e yazılı olarak ifade etmişlerdir. UKSKS sırasında delegelere dağıtılmak üzere bildiri özetlerini içeren «Abstracts» ve düzenlenen Teknik Tur hakkında açıklayıcı bilgiler veren «Field Guide-Book» hazırlanmıştır. Sempozyumda sunulan bildiri metinlerini içeren «Proceedings» kitabı ise 1986 yılı başlarında hazır olacaktır.

UKSKS'nda bilimsel ve teknik konularda çeşitli kararlar sağlanmıştır. Bunlardan birisi olan; Ülkemizin Batı Toroslar kesiminde «Uluslararası Karst Su Kaynakları Araştırma ve Eğitim Merkezi» kurulması önerisi de ulusal ve uluslararası boyutta geniş ilgi toplamış, özellikle Uluslararası kuruluşlar merkezde kurulma başlamasından itibaren yardım vaadinde bulunmuşlardır. Uluslararası Karst Su Kaynakları Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin kurulması ile ilgili çalışmalarla hızla başlanmıştır.

—oOo—

II. ULUSAL KİL SEMPOZYUMU (KİL '85)

İlki Çukurova Üniversitesi tarafından düzenlenen ve 1983'te Adana'da yapılan Ulusal Kil Sempozyumu, bu kez «II. Ulusal Kil Sempozyumu/Kil '85» adı altında Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi ile Yerbilimleri Uygulama - Araştırma Merkezi tarafından düzenlenmiş ve 24-27 Eylül 1985 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü'nde gerçekleştirilmiştir.

Sempozyuma 240 başvuru olmuş ancak 190 kişi katılmış, iki ayrı salonda düzenlenen toplantıda 50 adet sözlü 1 adet poster bildiri sunulup tartışılmıştır. Bildiriler kil mineralojisi ve jeolojisi (17 bildiri), kil minerallerinin fizikokimyasal özellikleri (6), toprakta kil mineralleri (6), killerin mühendislik özellikleri (9), killerin endüstriyel kullanımı (9), kil yatakları (4) gibi konuları kapsamıştır. Kapanış gününde «Türkiye'de Killerin Endüstriyel Kullanım Alanları ve İlgili Sorunları» konulu bir panel düzenlenmiştir.

Yurdumuzda kil ile ilgili değişik meslek guruplarından araştırmacı ve uygulayıcı kişileri bir araya getirmesi (Prof. Necip Güven'in ABD'den kalkıp toplantıya katılma amacıyla gelmesi bunun en çarpıcı örneğidir) ve konuyla ilgili olarak ülke düzeyinde bir iletişim sağlamış olması açısından Kil '85 oldukça başarılı geçmiştir. Bu başarı, sosyal düzeyde Etibank tarafından Beytepe Kafeteryasındaki açılış ve MTA tarafından düzenlenen MTA Kültür Sitesindeki kapanış kokteylleri ile daha da perçinlenmiştir.

—oOo—

TJK BÜLTENİNİN BOYUTLARI DEĞİŞİYOR

Bugüne kadar 22x28 cm boyutunda çıkarılan TJK Bülteni her baskıda yaklaşık % 30 mertebesinde kağıt kaybına yol açmaktadır. Bültenimiz, 29 ncu cildinden başlamak üzere bundan böyle A₄ boyutunda çıkacaktır. Böylece bugünkü fiyatlarla yaklaşık 200.000 TL. lık bir tasarruf sağlanmış olacaktır. Üyelerimize duyurulur.